

Bednarczyk, Rafał

20 lat katechezy szkolnej w diecezji płockiej (1990-2010)

Studia Płockie 38, 271-294

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. Rafał Bednarczyk

20 LAT KATECHEZY SZKOLNEJ W DIECEZJI PŁOCKIEJ (1990-2010)

Oficjalna informacja dotycząca powrotu katechezy do polskich szkół po okresie komunizmu została ogłoszona w Komunikacie z dnia 2 sierpnia 1990 roku, wydanym przez specjalną Podkomisję do sprawy powrotu nauczania religii w szkole, działającą w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Episkopatu Polski. Owoce obrad tejsze Podkomisji było opracowanie Instrukcji, podpisanej 3 sierpnia 1990 roku przez ówczesnego Ministra Edukacji Narodowej Henryka Samsonowicza, normującej zasady wprowadzenia katechezy do systemu polskiej oświaty publicznej¹.

Wobec zbliżającego się początku nowego roku szkolnego Kościoł w Polsce stanął przed zadaniem podjęcia szybkich działań związanych z organizacją zajęć katechetycznych we wszystkich typach szkół. Także w diecezji płockiej zostały podjęte intensywne prace przygotowawcze. W tym celu Biskup Płocki Zygmunt Kamiński wydał Zarządzenie w sprawie powrotu katechezy do szkoły w roku 1990/91, stanowiące zbiór wytycznych dla księży proboszczów odnośnie do realizacji Instrukcji Ministra Edukacji Narodowej².

1. Pracownicy Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej Płockiej

W chwili powrotu katechezy do polskiej szkoły dyrektorem Wydziału Katechetycznego był ks. bp Roman Marcinkowski³. Z uwagi jednak na wielość obowiązków biskupich główny ciężar kierowania Wydziałem przypadł ks. Józefowi

¹ Por. S. Labendowicz (red.), *Aspekty prawne nauczania religii rzymskokatolickiej w polskim systemie oświatowym*, Radom 2001, s. 7-11.

² Zob. Zarządzenie Biskupa Płockiego w sprawie powrotu katechezy do szkoły w roku 1990/91, „Miesięcznik Pastorski Płocki” (odtąd: MPP) 75 (1990) nr 11, s. 408-410.

³ Zob. D. Brzeziński, Roman Adam Marcinkowski. *Kalendarium życia*, w: *Eximio episcopo et amico nostro laus. Księga pamiątkowa dedykowana Jego Ekscelencji Księdzu Biskupowi Romanowi Adamowi Marcinkowskiemu w dwudziestą rocznicę sakry biskupiej i czterdziestą*

Kraszewskiemu⁴. Na początku września 1990 roku z obowiązków pracowników Wydziału zostali zwolnieni ks. Tadeusz Kozłowski i ks. Andrzej Leleń. W tym czasie pracę w Wydziale rozpoczął ks. Dariusz Kąpiński⁵ – wracający ze studiów w zakresie katechetyki w Instytucie Katolickim w Paryżu, wcześniej odbywanych w KUL. W Wydziale pracowała wówczas s. Letycja Jadwiga Wanarska CSP⁶. Zarówno ks. D. Kąpiński jak i s. L. Wanarska pełnili zadania Diecezjalnego Wizytatora Religii.

W roku 1991 z funkcji Dyrektora Wydziału Katechetycznego zrezygnował ks. bp Roman Marcinkowski. Na jego miejsce nowym dyrektorem Wydziału Biskup Płocki Zygmunt Kamiński mianował ks. Józefa Kraszewskiego. Tego samego roku zatrudnieni w Wydziale zostali ks. Marek Zawadzki, który pełnił również zadania wizytatora religii, oraz s. Ismena Ewa Żak CSP. W roku 1992 pracę w Wydziale Katechetycznym, wraz z upoważnieniami wizytatora, rozpoczął ks. Ryszard Czekalski⁷, skierowany jednocześnie na studia w zakresie katechetyki w ATK w Warszawie. W tym samym czasie pracę rozpoczęła s. Ernesta Nina Zielińska CSP⁸, mianowana wizytatorem katechetycznym, natomiast z pracy w Wydziale odeszła s. Ismena Żak.

W następnych latach dokonywały się dalsze zmiany personalne w Wydziale Katechetycznym. W roku 1993, po otrzymaniu nominacji na proboszcza parafii Słupno, odszedł z pracy ks. Marek Zawadzki. Dwa lata później, we wrześniu 1995 roku swoją pracę zakończył ks. Dariusz Kąpiński w związku z wyjazdem do pracy duszpasterskiej w Szwajcarii. W roku 1996 z Wydziału odeszła s. Letycja Wanarska CSP. Nowym pracownikiem Wydziału i wizytatorem religii został w roku 1997 ks. Andrzej Krasiński⁹, powracający po studiach w zakresie katechetyki w ATK w Warszawie.

Wymiernym przejawem rozwoju potencjału intelektualnego, jaki stanowili pracownicy Wydziału, stały się uzyskiwane przez nich w tym czasie stopnie doktora teologii w zakresie katechetyki. Jako pierwszy doktorat obronił w 1996 roku ks. Ryszard Czekalski w ATK w Warszawie. Trzy lata później w murach tej samej uczelni doktoryzował się ks. Andrzej Krasiński. Dzięki temu Wydział zyskiwał

rocznicę święceń prezbiteratu, red. D. Brzeziński, S. Wierzbicki, Płock 2005, s. 12; R. Czekalski, Marcinkowski Roman Adam, w: Słownik katechetyków polskich XX wieku, red. R. Czekalski, Warszawa 2003, s. 147-148.

⁴ Por. R. Czekalski, Kraszewski Józef, w: Słownik katechetyków polskich XX wieku, red. R. Czekalski, Warszawa 2003, s. 113-115.

⁵ Por. tenże, Kąpiński Dariusz, w: Słownik katechetyków polskich XX wieku, red. R. Czekalski, Warszawa 2003, s. 93; Zmiany personalne – wrzesień 1990 r., MPP 75 (1990) nr 12, s. 454.

⁶ Por. E. Zielińska, Wanarska Jadwiga Letycja, w: Słownik katechetyków polskich XX wieku, red. R. Czekalski, Warszawa 2003, s. 262-263.

⁷ Por. D. Brzeziński, Czekalski Ryszard, w: Słownik katechetyków polskich XX wieku, red. R. Czekalski, Warszawa 2003, s. 43-45.

⁸ Por. R. Czekalski, Zielińska Nina Ernesta, w: Słownik katechetyków polskich XX wieku, red. R. Czekalski, Warszawa 2003, s. 292.

⁹ Por. tenże, Krasiński Andrzej, w: Słownik katechetyków polskich XX wieku, red. R. Czekalski, Warszawa 2003, s. 113.

gruntownie wykształconych specjalistów katechetyki, co miało bezpośredni wpływ na podnoszenie poziomu organizacji katechezy na terenie diecezji płockiej. Dla obydwu tych księży uzyskane doktoraty otworzyły możliwości dalszego rozwoju naukowego. Dla ks. Ryszarda Czekalskiego wiązało się to z wyjazdem naukowym do Wyższego Instytutu Pastoralno-Katechetycznego w Paryżu w latach 1997-1998, zaś po powrocie do Polski – z podjęciem wykładów z katechetyki w ATK w Warszawie, w Wyższym Seminarium Duchownym w Płocku oraz Punkcie Konsultacyjnym ATK/ UKSW w Płocku. Ks. Andrzej Krasieński został w roku 2002 wykładowcą katechetyki w Wyższym Seminarium Duchownym w Płocku oraz Punkcie Konsultacyjnym UKSW w Płocku. Także s. Ernesta Zielińska po uzyskaniu w 2002 roku licencjatu z katechetyki podjęła w 2004 roku zajęcia z katechetyki w Punkcie Konsultacyjnym UKSW w Płocku.

W roku 2000 pracę w Wydziale Katechetycznym zakończył ks. Józef Kraszewski, w którym gorliwie pracował na różnych stanowiskach od roku 1986. Decyzją Biskupa Płockiego Stanisława Wielgusa zastąpił go w funkcji dyrektora ks. Ryszard Czekalski. W tymże roku pracę w Wydziale, z kompetencjami wizytatora, rozpoczął ks. Zbigniew Paweł Maciejewski, powracający ze studiów w zakresie teologii pastoralnej w KUL. Po jego odejściu w 2003 roku nowym pracownikiem Wydziału i wizytatorem religii został ks. Rafał Bednarczyk, który ukończył studia z katechetyki w KUL uwieńczone doktoratem obronionym w 2005 roku. Gdy w 2006 roku ks. Ryszard Czekalski uzyskał stopień doktora habilitowanego w zakresie katechetyki, Wydział Katechetyczny w Płocku uznawany był za jeden z najlepszych w Polsce pod względem poziomu wykształcenia katechetycznego zatrudnionych w nim osób.

Kolejna zmiana na stanowisku dyrektora Wydziału dokonała się w roku 2008 wraz z rezygnacją złożoną przez ks. Ryszarda Czekalskiego. Po jej przyjęciu, Biskup Płocki Piotr Libera mianował ks. Andrzeja Krasieńskiego najpierw pełniącym obowiązki dyrektora, a od 2009 roku – dyrektorem Wydziału. We wrześniu 2008 roku do pracy w Wydziale Katechetycznym, z uprawnieniami wizytatora religii, został skierowany ks. Marek Wilczewski. W 2009 roku do grona pracowników Wydziału dołączyła s. Dominika Ewa Dudzik CSP. W 2008 roku Biskup Płocki mianował ks. Zbigniewa Pawła Maciejewskiego – początkowo rezydenta przy parafii św. Bartłomieja w Płocku, a od 2009 roku proboszcza parafii Winnica – współpracownikiem Wydziału Katechetycznego na polu formacji katechetów.

W okresie minionego dwudziestolecia Biskupi Płoccy wzmacniali pozycję dyrektora Wydziału Katechetycznego również innymi nominacjami. Temu celowi służyło mianowanie ks. Józefa Kraszewskiego Wikariuszem Biskupim ds. formacji katechetów (1993-1999) oraz ks. Ryszarda Czekalskiego Wikariuszem Biskupim ds. Katechetycznych Diecezji Płockiej (2001-2007). W okresie minionego dwudziestolecia nominacje wicedyrektora Wydziału Katechetycznego otrzymali: ks. Ryszard Czekalski w roku 1998 oraz ks. Andrzej Krasieński w 2005 roku.

Zestawienie powyższe pozwala zauważyć tendencję do fluktuacji pracowników, co w dalszej perspektywie wpływało na stopniowe krystalizowanie się składu personalnego Wydziału. Świadczy o tym fakt, że na przestrzeni dwudziestu

lat w Wydziale pracowało aż ośmiu księży, przy zwykłej obsadzie w liczbie trzech. Spośród pracowników minionego dwudziestolecia najdłuższy staż osiągnęła s. Ernesta Nina Zielińska CSP (18 lat nieprzerwanej pracy). Przez 16 lat pracował w Wydziale ks. Ryszard Czekalski, w tym przez 8 lat jako dyrektor. Staż 13 lat pracy posiada ks. Andrzej Krasieński, kierujący Wydziałem od roku 2008. Ks. Józef Kraszewski w omawianym okresie zarządzał pracą Wydziału Katechetycznego przez 10 lat (ogółem w Wydziale przepracował 14 lat). Kolejnymi pracownikami Wydziału pod względem długości stażu są ks. Rafał Bednarczyk – 7 lat, s. Letycja Wanarska – 6 lat (łącznie pracowała 11 lat) oraz ks. Dariusz Kapiński – 5 lat.

2. Rada Katechetyczna¹⁰

Zgodnie z wymogiem „Dyrektorium katechetycznego Kościoła katolickiego w Polsce” Biskup Płocki Stanisław Wielgus powołał 15 listopada 2001 roku na pięcioletnią kadencję Diecezjalną Radę Katechetyczną¹¹. W myśl dekretu jej zadaniem miało być opiniowanie programów i podręczników katechetycznych, koordynacja formacji katechetów, wspieranie inicjatyw katechetycznych w diecezji, wypełnianie zadań nałożonych przez ustawy diecezjalne i innych zadań zleczonych przez Biskupa Płockiego. Jej pierwszy skład stanowili: Ks. Ryszard Czekalski – przewodniczący, pracownicy Wydziału Katechetycznego – ks. Andrzej Krasieński, ks. Zbigniew Paweł Maciejewski i s. Ernesta Zielińska, doradcy i konsultanci metodyczni WODN w Ciechanowie i Płocku – ks. Ireneusz Wrzesiński, Bogusława Wróblewska, Ewa Bembenista, Ewa Jancewicz, a także ks. Cezary Bodzon, ks. Tadeusz Durszlewicz, ks. Krzysztof Jończyk, ks. Tomasz Kadziński, ks. Ryszard Kamiński, ks. Józef Kraszewski oraz ks. Janusz Mackiewicz. Wraz ze zmianami personalnymi dokonującymi się w Wydziale Katechetycznym następowało także dopełnianie Rady o nowych członków.

3. Statystyka katechetyczna diecezji płockiej

Zestawienie statystyki dotyczącej liczby katechetów na przestrzeni minionego dwudziestolecia pozwala na ukazanie rozmiarów zadań stających przed Wydziałem Katechetycznym. Do głównych należała organizacja katechizacji i prowadzenie koniecznej formacji katechetów, których w roku 1990 było aż 1 258. Dokonywane się w kolejnych latach zmiany liczby zatrudnionych w katechezie uwarunkowane były głównie zmniejszaniem się liczby uczniów, a zatem liczby godzin katechezy i liczby szkół.

W poniższym zestawieniu podany został rok 1992 ze względu na dokonaną wówczas reorganizację administracyjną Kościoła w Polsce. W jej wyniku terytorium diecezji płockiej uległo zmniejszeniu o kilka dekanatów. Jak można zauwa-

¹⁰ Zob. Archiwum Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej Płockiej (odtąd: AWK), Rada Katechetyczna (2001-).

¹¹ Konferencja Episkopatu Polski, Dyrektorium Katechetycznym Kościoła Katolickiego w Polsce, Kraków 2001, nr 138.

żyć na podstawie tabeli, nie ulega zasadniczym zmianom proporcja zatrudnienia, która w odniesieniu do księży i katechetów świeckich pozostaje na zbliżonym poziomie. Nieco bardziej widoczna jest tendencja spadku zatrudnienia sióstr zakonnych, co jednak wiąże się z odchodzeniem starszych sióstr na emeryturę i zmniejszającą się liczbą nowych powołań zakonnych.

Liczba katechetów diecezji płockiej w latach 1990-2010¹²

Rok	księża	siostry zakonne	Osoby świeckie	ogółem
1990	437 (34, 7 %)	66 (5,2 %)	755 (60,1%)	1258
1992	370	56	608	1034
1996	352	51	656	1059
2000	322 (34,5 %)	48 (5,1 %)	562 (60,4 %)	932
2005	329	32	494	855
2010	325 (39,4 %)	28 (3,4 %)	471 (57,2 %)	824

3. 1. Wykształcenie katechetów

Analizując przyczyny zmniejszania się zatrudnienia katechetów diecezji płockiej – prócz wskazanego powyżej zmniejszania się liczby godzin katechezy w szkołach – należy także wspomnieć kwestię odpowiedniego wykształcenia. W roku 1990 nie było jeszcze w Polsce wystarczająco wykształconej kadry katechetycznej. Przedtem liczba katechetów świeckich i zakonnych zatrudnionych w diecezji płockiej obejmowała zaledwie kilkadziesiąt osób¹³. Z tego powodu przy bardzo du-

¹² Zob. AWK, Dekanat – Bielsk (1990-1995); tamże, Dekanat – Bodzanów (1990-1995); tamże, Dekanat – Ciechanów (1990-1995); tamże, Dekanat – Dobrzyń n. Drwęcą (1990-1995); tamże, Dekanat – Dobrzyń n. Wisłą (1990-1995); tamże, Dekanat – Drobin (1990-1995); tamże, Dekanat – Dzierzgowo (1990-1995); tamże, Dekanat – Gąbin (1990-1995); tamże, Dekanat – Gostynin (1990-1995); tamże, Dekanat – Grudusk (1990-1995); tamże, Dekanat – Ligowo (1990-1995); tamże, Dekanat – Maków Mazowiecki (1990-1995); tamże, Dekanat – Mława (1990-1995); tamże, Dekanat – Nasielsk (1990-1995); tamże, Dekanat – Płock Wschód (1990-1995); tamże, Dekanat – Płock Północ (1990-1995); tamże, Dekanat – Płock Staromiejski (1990-1995); tamże, Dekanat – Płońsk (1990-1995); tamże, Dekanat – Przasnysz (1990-1995); tamże, Dekanat – Pułtusk (1990-1995); tamże, Dekanat – Pułtusk Popławy (1990-1995); tamże, Dekanat – Raciąż (1990-1995); tamże, Dekanat – Rypin (1990-1995); tamże, Dekanat – Serock (1990-1995); tamże, Dekanat – Sierpc (1990-1995); tamże, Dekanat – Skrwilno (1990-1995); tamże, Dekanat – Sochocin (1990-1995); tamże, Dekanat – Sońsk (1990-1995); tamże, Dekanat – Staroźreby (1990-1995); tamże, Dekanat – Strzegowo (1990-1995); tamże, Dekanat – Szreńsk (1990-1995); tamże, Dekanat – Wyszogród (1990-1995); tamże, Dekanat – Zakroczym (1990-1995); tamże, Dekanat – Żuromin (1990-1995); tamże, Statystyka (2000-); por. także E. Jancewicz, Formacja katechetów w diecezji płockiej po 1990 roku, Płock 2010, s. 31.

¹³ Por. J. Kraszewski, Katecheza w diecezji płockiej po 10 latach obecności w szkole, MPP 85 (2000) nr 9, s. 407.

zym zapotrzebowaniu na nauczycieli religii w szkołach na terenie diecezji płockiej, w szeregach katechetów większość stanowili ludzie zaledwie rozpoczynający studia teologiczne z przygotowaniem pedagogiczno-katechetycznym.

Szczegółową analizę kwalifikacji katechetów diecezji płockiej z tego okresu znajdujemy w książce Ewy Jancewicz *Formacja katechetów w diecezji płockiej po 1990 roku*. Na podstawie jej badań dowiadujemy się, iż w 1990 roku, na 821 katechetów świeckich i zakonnych jedynie 10 osób posiadało magisterium z przygotowaniem katechetyczno-pedagogicznym (1,17%), 59 osób miało magisterium bez przygotowania katechetyczno-pedagogicznego, zaś 23 osoby – wykształcenie wyższe zawodowe bez przygotowania katechetycznego. Pozostała grupa 729 katechetów obejmowała osoby posiadające ukończone: studium nauczycielskie, studium wychowania przedszkolnego, studium zawodowe, szkołę średnią z przygotowaniem katechetycznym, szkołę średnią bez przygotowania katechetycznego, szkołę średnią bez matury; byli wśród tych osób także studenci teologii. W przypadku 290 osób nie było danych dotyczących wykształcenia.

W roku 1999 grupa katechetów świeckich i zakonnych posiadających pełne wykształcenie liczyła już 357 osób, czyli 53,2% (143 – magisterium z przygotowaniem katechetyczno-pedagogicznym oraz 214 – wykształcenie wyższe zawodowe z teologii). Pozostali to: 12 osób z magisterium bez przygotowania katechetyczno-pedagogicznego oraz 302 – osoby z wykształceniem średnim z przygotowaniem katechetycznym, z wykształceniem średnim bez przygotowania katechetycznego i studenci.

W roku 2000, na mocy porozumienia pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski a Ministrem Edukacji Narodowej z dnia 6 września, zmieniły się przepisy w sprawie wymaganych kwalifikacji katechetycznych. W ich świetle od 2006 roku katechetami mogły być jedynie te osoby, które posiadały wykształcenie przynajmniej wyższe zawodowe w zakresie teologii¹⁴. Nowy przepis zmusił tym samym znaczącą część katechetów do uzupełnienia dotychczasowego wykształcenia, natomiast pewną grupę – do rezygnacji z pracy. W efekcie w 2008 roku w gronie katechetów świeckich i zakonnych było 3 już doktorów teologii, 417 magistrów teologii z przygotowaniem katechetyczno-pedagogicznym oraz 80 osób z wykształceniem teologicznym wyższym zawodowym, a przy tym jedynie 3 studentów teologii¹⁵.

3. 2. Liczba uczniów i szkół¹⁶

Zawarte w kwestionariuszach katechetycznych dane pozwalają także uchwycić proces zmniejszania się liczby uczniów i szkół na terenie diecezji płockiej.

¹⁴ Por. S. Łabendowicz (red.), *Aspekty prawne...*, dz. cyt., s. 96-97.

¹⁵ Zob. E. Jancewicz, *Formacja katechetów w diecezji płockiej ...*, dz. cyt., s. 31.

¹⁶ Zob. AWK, *Statystyka (2000-)*; por. R. Czekalski, *Katecheza w diecezji płockiej w roku szkolnym 2000/2001*, MPP 86 (2001) nr 1, s. 23-30.

W związku ze restrukturyzacją systemu szkolnego od 1999 roku polegającą m.in. na wprowadzeniu gimnazjów, najbardziej miarodajne jest uwzględnienie danych statystycznych dotyczących ostatniego dziesięciolecia. Liczba uczniów szkół podstawowych w tym okresie zmniejszyła się o 24 %, natomiast w szkołach ponadgimnazjalnych aż o 28,5 %. W tym zestawieniu nie można jeszcze uznać za miarodajne liczby uczniów w gimnazjach, gdyż w roku 2000 statystyka obejmowała jedynie pierwszoklasistów.

Konsekwencją zmniejszającej się liczby uczniów stała się w tym okresie redukcja liczby szkół. Najbardziej drastycznie odczuwalne to było na poziomie szkół podstawowych, których na przestrzeni dziesięciu lat ubyło głównie w środowiskach wiejskich przeszło 20 %. Analiza danych co do liczby szkół ponadgimnazjalnych nie pozwala na wyciąganie podobnych wniosków, gdyż większość z nich funkcjonuje w zespołach szkół. W związku z tym otwarcie lub zamknięcie szkoły oznaczało na ogół nie tyle tworzenie lub likwidowanie placówki oświatowej, co wprowadzanie bądź rezygnację z określonego kierunku kształcenia.

Cechą charakterystyczną poniższego zestawienia pozostaje wysoki procent uczniów uczestniczących w zajęciach katechetycznych, który utrzymuje się na poziomie 99 % we wszystkich typach szkół. W wielu przedszkolach, co do których przedstawione dane sugerowałyby dużo niższy procent uczestników katechezy, niemal z reguły dzieci grup młodszych pozostają nie objęte katechizacją.

Liczba uczniów w diecezji płockiej w latach 2000-2010

Rok	przedszkola		szkoły podstawowe		Gimnazja		szkoły ponadgimnazjalne		szkoły specjalne	
	wszystkich uczniów	katechizowanych	wszystkich uczniów	katechizowanych	wszystkich uczniów	katechizowanych	wszystkich uczniów	katechizowanych	wszystkich uczniów	katechizowanych
2000	brak danych	brak danych	82 383	82 036	28 474	28 245	52 711	51 951	brak danych	brak danych
2005	7 994	6 626	76 637	76 206	39 898	39 662	40 667	40 237	1 460	1451
2010	8 079	5 958	62 989	62 548	33 579	33 337	37 691	37 258	1 392	1 388

Liczba szkół w diecezji płockiej w latach 2000-2010

Rok	przedszkola	szkoły podstawowe	Gimnazja	szkoły ponadgimnazjalne	szkoły specjalne
2000	154	488	170	189	–
2005	122	424	168	237	14
2010	123	387	172	224	15

4. Współpraca z instytucjami oświatowymi

Powrót katechezy do szkół stworzył naturalne warunki wzajemnej współpracy Wydziału Katechetycznego ze szkołami, organami nadzoru pedagogicznego i ośrodkami doskonalenia nauczycieli. Podstawową płaszczyzną tego kontaktu stały się szkoły, gdzie kurialni wizytatorzy religii dokonywali hospitacji katechetów. Ponadto w szkołach zaczęły odbywać się konferencje, lekcje otwarte, szkolenia i kursy dla katechetów. Dzięki takim spotkaniom rozwijała się wymiana myśli pedagogicznej i wychowawczej, a także dokonywało się pogłębienie kontaktów z dyrektorami szkół oraz poznanie potrzeb i oczekiwań środowiska nauczycielskiego. Należy też pamiętać, że wizytatorzy diecezjalni posiadający zatwierdzenie władz kuratorium oświaty występowali tym samym niejako w roli urzędników państwowych.

Inną płaszczyznę wzajemnych relacji wyznaczały kontakty personalne z kuratorami, a później dyrektorami delegatur Kuratorium w Ciechanowie i w Płocku. Ich wyrazem była wielokrotna obecność wysokich przedstawicieli Kuratorium na organizowanych przez Wydział Katechetyczny zebraniach katechetów diecezji płockiej przed początkiem roku szkolnego. Podobnie władze Kuratorium Oświaty zapraszały dyrektora Wydziału Katechetycznego na niektóre spotkania dyrektorów szkół. Płockim zwyczajem stały się także spotkania opłatkowe z udziałem biskupa w Delegaturze Kuratorium.

Dzięki różnym formom kontaktów i rzeczowej współpracy otwierały się także możliwości współdziałania na płaszczyźnie doksztalcania katechetów. Takie warunki zaistniały w związku z uzyskiwaniem przez nauczycieli religii stopni specjalizacji. W 1998 roku Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej Płockiej wraz z Wojewódzkim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli z siedzibami w Płocku i w Ciechanowie opracował wytyczne w sprawie uzyskiwania stopni specjalizacji zawodowej przez katechetów¹⁷. Dzięki temu w diecezji płockiej jako jednej z pierwszych w Polsce, powstały komisje egzaminacyjne w Płocku i w Ciechanowie. W ich skład weszli jako delegaci Biskupa Płockiego: ks. J. Kraszewski, ks. R. Czekalski i – w Ciechanowie: ks. I. Wrześniński oraz A. Kaliszewski, natomiast w Płocku: M. Chudzyński i J. Puzia. W związku z tym Wydział Katechetyczny wspólnie z Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym przeprowadził w 1999 roku szkolenia dla katechetów, mające ułatwić im realizację wymagań postępowania kwalifikacyjnego. Dzięki temu w latach 1998-2000 pierwszy stopień specjalizacji uzyskało 8 katechetów duchownych, 4 siostry zakonne i 44 katechetów świeckich, w sumie 56 osób¹⁸.

W tym samym czasie powstały przy Wojewódzkim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli¹⁹ struktury doradztwa metodycznego dla nauczycieli religii. Pierwszymi pracownikami WODN na stanowiskach doradcy metodycznego ds. katechezy

¹⁷ Zob. R. Czekalski, Stopnie specjalizacji dla katechetów, MPP 83 (1998) nr 11, s. 506-516.

¹⁸ Por. E. Jancewicz, Formacja katechetów w diecezji płockiej..., dz. cyt., s. 43-44.

¹⁹ W roku 2005 Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli (WODN) został przekształcony w Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli (MSCDN) z Wydziałami w Ciechanowie i w Płocku.

w roku 1998 zostali: w Ciechanowie – Bogusława Wróblewska i ks. Ireneusz Wrzesiński oraz w Płocku – ks. Roman Bagiński i s. Monika Mirosława Banaszczak CSP. W roku 2004 w działającym na terenie miasta Golub-Dobrzyń ośrodku Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu, pracę doradcy metodycznego nauki religii podjęła Iwona Kamińska.

W latach 1998-2010 w diecezji płockiej funkcję doradców metodycznych ds. katechezy pełnili: ks. Roman Bagiński (1998-2000), s. Monika Mirosława Banaszczak CSP (1998-2000), Bogusława Wróblewska (1998-2002), ks. Ireneusz Wrzesiński (1998-2002), Ewa Jancewicz (2000-2002), ks. Zbigniew Paweł Maciejewski (2000-2001), Ewa Bembenista (2004-), Iwona Kamińska (2004-) oraz Aldona Krajewska (2010-). Funkcję konsultantów ds. katechezy, która oznaczała poszerzenie i wzmocnienie kompetencji pracowników WODN/ MSCDN, pełnili w tym okresie: ks. Włodzimierz Gawlikowski (2002-2007), Ewa Jancewicz (2002-2009), Bogusława Wróblewska (2002-2007), ks. Zbigniew Olszewski (2007-), Marzena Sadowska (2007-) oraz Elżbieta Brzeska-Walczak (2009-). Dodatkowo w latach 2006-2009 Ewa Jancewicz pełniła zadania koordynatora zespołu konsultantów ds. religii i etyki województwa mazowieckiego w MSCDN w Warszawie²⁰.

Stworzone i systematycznie rozwijane formy współpracy Wydziału Katechetycznego z MSCDN dały konkretne efekty w zakresie rozwoju zawodowego nauczycieli religii. Wiązało się to z organizacją szkoleń i warsztatów dla katechetów, które umożliwiały im doskonalenie umiejętności i kompetencji katechetyczno-pedagogicznych oraz ułatwiały przygotowanie dokumentacji do kolejnych stopni awansu zawodowego. Do wstępowania na ścieżkę awansu zawodowego zachęcało katechetów także i to, że na mocy nadanych w roku 2001 kompetencji eksperta Ministerstwa Edukacji Narodowej w zakresie lekcji religii przedstawicielom Wydziału Katechetycznego – ks. R. Czekałskiemu i ks. A. Krasieńskiemu, mogli oni zasiadać w komisjach powoływanych do realizacji postępowania związanego z awansem zawodowym. Obok wymienionych powyżej na liście ekspertów MEN znaleźli się m.in. konsultanci WODN w Ciechanowie i w Płocku – ks. W. Gawlikowski, E. Jancewicz i B. Wróblewska.

Dobrym odzwierciedleniem wspólnych działań formacyjnych było szybkie podnoszenie statusu zawodowego przez większość katechetów diecezji płockiej. Pod tym względem nie ustępowali oni nauczycielom innych przedmiotów, a nawet w opinii dyrekcji płockiej Delegatury Kuratorium Oświaty, byli najszybciej doskonalącą się grupą nauczycieli i najbardziej aktywną na forum życia szkoły. Wyrazem tego jest stała tendencja wzrostu liczby nauczycieli dyplomowanych wśród katechetów. Obecnie spośród świeckich katechetów aż 46 % to nauczyciele dyplomowani, u sióstr zakonnych – stanowią oni blisko 30%, zaś pośród księży – około 20 %²¹.

²⁰ Por. E. Jancewicz, *Formacja katechetów w diecezji płockiej...*, dz. cyt., s. 89-90.

²¹ Zob. AWK, *Statystyka (2000-)*; Por. E. Jancewicz, *Formacja katechetów w diecezji płockiej...*, dz. cyt., s. 48 – 53.

Zmiany w zakresie awansu zawodowego katechetów diecezji płockiej w latach 2002-2010

Status zawodowy katechetów		2002	2004	2006	2008	2010
Katecheci świeccy	Bez statusu zawodowego	17	4	6	5	–
	Nauczyciel stażysta	45	20	21	14	14
	Nauczyciel kontraktowy	117	92	55	52	71
	Nauczyciel mianowany	336	324	262	232	168
	Nauczyciel dyplomowany	11	62	144	173	218
Siostry zakonne	Bez statusu zawodowego	–	1	1	–	–
	Nauczyciel stażysta	2	1	–	1	–
	Nauczyciel kontraktowy	14	9	7	6	9
	Nauczyciel mianowany	27	20	17	11	8
	Nauczyciel dyplomowany	1	7	7	9	11
Katecheci duchowni	Bez statusu zawodowego	7	1	9	3	10
	Nauczyciel stażysta	18	19	18	19	19
	Nauczyciel kontraktowy	101	83	70	76	98
	Nauczyciel mianowany	192	191	181	174	134
	Nauczyciel dyplomowany	10	32	54	53	64

O wysokim uznaniu i szacunku, jaki przez lata zyskiwała w oczach środowiska nauczycielskiego praca Wydziału Katechetycznego, świadczy uhonorowanie ks. Ryszarda Czekalskiego w roku 2005 Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Przyznanie tego prestiżowego odznaczenia dyrektorowi Wydziału Katechetycznego, miało miejsce na wniosek p. Teresy Dobrosielskiej, kierującej wówczas Delegaturą Kuratorium Oświaty w Płocku²².

²² Zob. R. Bednarczyk, Medal dla katechezy, „Niedziela” (edycja płocka) 40 (2005), s. III.

5. Akcje katechetyczne

Dla skuteczności procesów edukacyjnych – zgodnie z zasadami pedagogiki – znaczącą rolę odgrywają zadania praktyczne, które w wypadku katechezy nabierały charakteru akcji. Animacji tego typu działalności służyły i służą różnorakie w swej formie i treści akcje proponowane przez Wydział Katechetyczny. Ich wykaz i krótki opis pozwala zauważyć nieustanne poszukiwania, które podejmował Wydział na przestrzeni minionych lat, aby w ten sposób dynamizować katechizację w diecezji płockiej.

5. 1. Pielgrzymka maturzystów

Pielgrzymowanie maturzystów diecezji płockiej na Jasną Górę ma swoją wieloletnią tradycję, która pod koniec lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku zaczęła nabierać kształtu akcji ogólnodiecezjalnej. Początkowo odbywała się w formie nocnego czuwania z soboty na niedzielę, poprzedzonego wspólną drogą krzyżową na wałach jasnogórskich i modlitwą apelową. W ramach nocnego czuwania miała miejsce konferencja do młodzieży, wspólna modlitwa przed jasnogórskim wizerunkiem i Msza Święta.

Praktyka pielgrzymowania maturzystów zaczęła przeżywać swój dalszy intensywny rozwój po roku 1990. Dobrze wyrażają to cyfry ukazujące wzrost liczby uczestników pielgrzymki na przestrzeni kolejnych lat²³.

Zestawienie uczestników diecezjalnej pielgrzymki maturzystów diecezji płockiej na Jasną Górę w latach 1991-2010

Rok	1991	1996	2000	2005	2010
Liczba maturzystów	3 331	5 620	6 346	8 541	6 131
Liczba księży	49	60	76	82	57
Liczba siostr zakonnych	–	4	8	13	10
Liczba wychowawców wraz z rodzicami	–	188	328	530	474
Całość	3 380	5 872	6 758	9 166	6 672

Zestawiając szczegółowe dane z minionego dwudziestolecia okazuje się, że największa grupa maturzystów z diecezji płockiej przybyła na Jasną Górę w roku 2005 (ponad 9 tys. pątników). Niemniej imponująco przedstawia się stosunek procentowy biorących udział w pielgrzymce do całkowitej liczby maturzystów w diecezji. Wprawdzie na początku lat dziewięćdziesiątych nie robiono takich ze-

²³ Por. AWK, Pielgrzymki maturzystów (1982-1995); tamże, Pielgrzymki maturzystów (1996-2005); tamże, Pielgrzymki maturzystów (2006-).

stawień, jednak z danych dotyczących roku 1997 wynika, że uczestnicy pielgrzymki stanowili 81 % wszystkich maturzystów. Sporządzane już w kolejnych latach odpowiednie zestawienia wykazywały udział rokrocznie ok. 80 % maturzystów w pielgrzymce. Najlepszy zanotowany wynik to 84 % maturzystów w 2001 roku. W roku 2010 w pielgrzymce wzięło udział 72 % ogółu maturzystów diecezji.

Zapewnieniu odpowiedniej organizacji pielgrzymki służyły stopniowe modyfikacje jej planu. Od roku 1992 przestała ona mieć charakter nocnego czuwania, a jej stałym terminem stała się sobota przed Niedzielą Palmową. Z czasem, gdy pielgrzymka rozrosła się liczebnie, konieczny okazał się podział na grupy. Tym samym od 2006 roku jest ona organizowana w ciągu dwóch dni – w piątek i w sobotę. Program pielgrzymki nie ulegał praktycznie zmianom i skupiał się na trzech punktach: wspólnej drodze krzyżowej na wałach jasnogórskich, konferencji dla młodzieży, na którą byli zapraszani księża, siostry zakonne, a także politycy, publicyści i artyści²⁴ oraz na Mszy Świętej odprawianej pod przewodnictwem księdza biskupa.

Na utrwalenie zwyczaju pielgrzymowania tak licznej grupy maturzystów diecezji płockiej na Jasną Górę duży wpływ miało bezpośrednie zaangażowanie w nią dyrekcji szkół i innych nauczycieli, co również ilustruje powyższa tabela. Dzięki temu katecheci otrzymywali niezbędne wsparcie w organizacji i zapewnieniu bezpieczeństwa pielgrzymom. Wielokrotna obecność Kuratora Mazowieckiego oraz dyrektorów Delegatur Kuratorium Mazowieckiego w pielgrzymce stanowiła wyraz uznania dla tej akcji, która gromadzi w jednym miejscu i w tak dużej liczbie wybraną grupę uczniów oraz ich nauczycieli. Z punktu widzenia oświaty trudno byłoby wskazać inną, tak masową akcję związaną z życiem szkoły.

5.2. Rekolekcje maturzystów²⁵

Drugą ważną akcją diecezjalną, organizowaną od lat siedemdziesiątych, są trzydniowe rekolekcje zamknięte dla maturzystów. Najczęściej miały one charakter ewangelizacyjny i służyły przemyśleniu ważnego wyboru drogi życiowej. Z tego względu odbywały się w ich ramach spotkania z instruktorami Poradnictwa Rodzinnego oraz z klerykami Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku. Przewodzącymi rekolekcje zwykle byli księża pracujący w Kurii Diecezjalnej Płockiej, a także studiujący w ATK/UKSW w Warszawie lub KUL w Lublinie, których wspierały w tej posłudze siostry zakonne różnych zgromadzeń z terenu diecezji.

²⁴ Gośćmi, którzy wygłaszali konferencje w formie świadectwa wiary, byli m.in.: ks. Adam Boniecki, ks. Marek Dziewiecki, ks. Arkadiusz Nowak, ks. Piotr Pawlukiewicz, s. Anna Bałchan, s. Małgorzata Chmielewska, Hanna Gronkiewicz-Waltz, Alicja Grzeškowiak, Jan Maria Jackowski, Jan Maria Rokita, Zbigniew Nosowski, Jacek Pulikowski, Violetta Brzezińska, Marcin Gajda i Robert Tekeli. Por. AWK, *Pielgrzymki maturzystów (1982-1995)*; tamże, *Pielgrzymki maturzystów (1996-2005)*; tamże, *Pielgrzymki maturzystów (2006-)*.

²⁵ Por. AWK, *Rekolekcje maturzystów (1990-1996)*; tamże, *Rekolekcje maturzystów (1997-1998)*; tamże, *Rekolekcje maturzystów (1999-2001)*; tamże, *Rekolekcje – maturzyści (2002-2006)*; tamże, *Rekolekcje – maturzyści (2006 -)*.

W minionych latach rekolekcje odbywały się z reguły w okresie ferii zimowych w różnych miejscach na terenie diecezji – w Czerwińsku – w ośrodku księży Salezjanów, w Płocku – w domu sióstr Pasjonistek, w klasztorze sióstr Matki Bożej Miłosierdzia oraz w siedzibie Instytutu Wyższej Kultury Religijnej, w Płocku-Radziwiu – w Domu Rekolekcyjnym, w Popowie – w Ośrodku „Caritas”, w Przasnyszu – w klasztorze ojców Pasjonistów, w Sikorzu – w Domu Rekolekcyjnym, w Szelkowie – również w Domu Rekolekcyjnym (do 1992 należał on do diecezji płockiej) i w Zakroczymiu – ośrodku ojców Kapucynów. Oprócz turnusów rekolekcji proponowanych przez Wydział Katechetyczny część młodzieży maturalnej uczestniczyła w kilkudniowych skupieniach organizowanych przez swoich księży prefektów. Na przestrzeni lat można jednak zauważyć stopniowy spadek liczby uczestników tej akcji.

Frekwencja uczestnictwa w rekolekcjach maturzystów diecezji płockiej w latach 1991-2010

	1991	1996	2000	2005	2010
Liczba zgłoszonych uczestników	599	429	548	401	126

5.3. Pielgrzymka uczniów klas trzecich szkół zawodowych²⁶

Tradycyjną akcją Wydziału Katechetycznego skupiającą znaczną grupę uczniów klas trzecich szkół zawodowych była ich pielgrzymka do Sanktuarium Matki Bożej w Skępem. Po roku 1992 celem pielgrzymki młodzieży szkół zawodowych stało się Rostkowo. Przez wiele lat frekwencja pielgrzymów utrzymywała się na poziomie około 800 osób. Zmiany jakie dokonywały się w systemie szkolnictwa od roku 1999, w którym zaczęto odchodzić od kształcenia zawodowego, wpłynęły na szybkie osłabienie frekwencji pielgrzymów i doprowadziły do decyzji wygaszenia tej akcji w roku 2003.

Frekwencja uczestnictwa w pielgrzymce III klas szkół zawodowych w diecezji płockiej w latach 1991-2003.

	1991	1996	2000	2003
Liczba pielgrzymów	800	770	265	100

5.4. Konkursy biblijne, plastyczne, multimedialne

W świetle zasad pedagogiki wysoką atrakcyjnością edukacyjną i wychowawczą cieszą się wszelakie konkursy, gdzie w kontekście rywalizacji uczniów można wpłynąć na rozwój ich zainteresowań. Z uwagi na wiele korzyści edukacyjnych

organizacja konkursów stała się ważną formą wspierania katechizacji podejmowaną przez Wydział Katechetyczny, który organizował bądź wspomagał organizację konkursów dla uczniów wszystkich typów szkół. Biorąc pod uwagę wielość tych konkursów, można wyodrębnić następujące ich grupy:

5. 4. 1. Konkursy biblijne

Początki diecezjalnych konkursów biblijnych²⁷ wiążą się z rokiem 1994, w którym Wydział Katechetyczny zorganizował pierwszą edycję tego konkursu dla uczniów szkół podstawowych. Jego tematem była znajomość treści Ewangelii według św. Marka oraz Ewangelii według św. Mateusza. Pierwszy finał diecezjalny konkursu rozegrano w Szkole Podstawowej nr 7 w Płocku. Od początku w organizację tego konkursu byli włączeni księża dziekani, którzy odpowiadali za przeprowadzenie etapu dekanalnego i wyłonienie dwójki finalistów, oraz księża proboszczowie – odpowiedzialni za etap parafialny konkursu. Dzięki temu do udziału w konkursach biblijnych zgłaszała się większość szkół podstawowych diecezji.

Od roku 2000 w związku z powstaniem gimnazjów – zaczął być rozgrywany konkurs biblijny również dla tej grupy uczniów. Przez pierwsze dwa lata odbywał się on łącznie z konkursem dla uczniów szkół podstawowych. Wynikało to z faktu, iż wtedy gimnazja posiadały najpierw jeden, a później zalewie dwa roczniki uczniów (pierwszą i drugą klasę). Stąd formalnie pierwszy diecezjalny konkurs biblijny dla uczniów gimnazjów odbył się w 2000 r. pod hasłem „Ewangelista Jan i jego Listy” w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Płocku (parafia MBF w Płocku). Paradoksalnie miejsca I, II i III zdobyli wówczas uczniowie szkół podstawowych. Podobnie w roku następnym konkurs dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów odbywał się w Płocku. W 2002 roku po raz pierwszy konkurs dla gimnazjalistów odbywał się w Ciechanowie, niezależnie od konkursu biblijnego dla szkół podstawowych.

W obu tych konkursach ich organizacja była bardzo podobna. Na zainteresowanie nimi duży wpływ miało zaangażowanie wielu katechetów, także dobra współpraca z księżmi dziekanami oraz wsparcie ze strony instytucji oświatowych – delegatur Kuratorium Oświaty oraz WODN/MSCDN w Ciechanowie. W konkursach uczniowie po przebyciu etapów: szkolnego, parafialnego i dekanalnego uczestniczyli w finale diecezjalnym składającym się z części pisemnej i ustnej. Zwycięzcami zostawały te osoby, które osiągały najlepszy wynik łączny.

Konkursem biblijnym dla uczniów szkół średnich (później nazywanych ponadgimnazjalnymi) jest Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Biblijnej organizowany przez

²⁶ Por. AWK, Pielgrzymka III klas ZSZ (1986-1995); tamże, Pielgrzymka III klas ZSZ (1996-2003).

²⁷ Por. AWK, Konkursy (1993-1996); tamże, Konkursy biblijny (1997-2000); tamże, Konkursy biblijny – Szkoła Podstawowa (2001-2007); tamże, Konkursy biblijny Szkoła Podstawowa (2008); tamże, Konkursy biblijny – Gimnazjum (2002-2009); tamże, Konkursy biblijny – Gimnazjum (2009-).

Civitas Christiana od 1997 roku²⁸. Od początku w jego organizację na poziomie diecezjalnym włączył się Wydział Katechetyczny. W taki sposób konkursy służące pogłębianiu znajomości Biblii stały się częścią oferty Wydziału skierowanej do uczniów wszystkich etapów edukacyjnych.

5. 4. 2. Konkursy wiedzy religijnej

Ogólnopolskim konkursem wiedzy o profilu religijnym jest adresowana do uczniów szkół średnich Olimpiada Wiedzy Religijnej²⁹ (od roku 2003 – Olimpiada Teologii Katolickiej). Po raz pierwszy diecezja płocka wzięła w niej udział w 1995 roku. Od tego czasu Wydział Katechetyczny zajmuje się organizacją etapu diecezjalnego, który wyłania trójkę reprezentantów diecezji w finale ogólnopolskim. Najlepsze lokaty, jakie zdołali osiągnąć finaliści z diecezji płockiej, było zajęcie w roku 1998 I i V miejsca przez uczniów LO w Płońsku – Monikę Kurkowską (I miejsce) i Bartosza Leszkiewicza (V miejsce), przygotowanych przez ks. Romana Bagińskiego oraz w roku 2001 – I miejsce zdobyła Joanna Krwawnik, uczennica z I LO w Ciechanowie – opiekun ks. Włodzimierz Gawlikowski.

O podobnym charakterze był zorganizowany wspólnie przez Wydział Katechetyczny i Szkołę Wyższą im. Pawła Włodkowica w Płocku w roku 2004 konkurs poświęcony *Życiu i działalności ks. Pawła Włodkowica*³⁰.

5. 4. 3. Konkursy recytatorskie i piosenki religijnej

Interesującymi z punktu widzenia rozwoju osobowego uczniów są konkursy o charakterze artystycznym. Wydział Katechetyczny wspierał tego typu konkursy będące najczęściej inicjatywą oddolną. W ten sposób od roku 2001 Wydział współorganizował Wojewódzki Konkurs Recytatorski „Księga nad Księgami” Recytujemy Biblię, którego inicjatorami byli III LO w Płocku oraz płocki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli³¹. Konkurs ten był przeznaczony dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i przyciągał do Płocka na rywalizację finałową młodzież z całego Województwa Mazowieckiego. Jego zakończenie, z uroczystą galą zwycięzców, odbywało się w auli Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku.

Wydział Katechetyczny podobnie wspierał inne konkursy o zasięgu lokalnym. Przykładem tego jest konkurs dla uczniów szkół podstawowych rejonu płockiego „Recytuj i raduj się” organizowany przez Szkołę Podstawową nr 5 w Płocku-Radziwiu, wspierany przez Wydział Katechetyczny od 2006 roku. Podobnym patronatem Wydziału cieszy się także organizowany od 2007 roku przez Gimnazjum

²⁸ Por. AWK, Konkurs Wiedzy Biblijnej „Civitas Christiana” (2001-).

²⁹ Zob. AWK, Olimpiada Wiedzy Religijnej (1995-1999); tamże, Olimpiada Wiedzy Religijnej (2000-2001); tamże, Olimpiada Wiedzy Religijnej (2002-2005); tamże, Olimpiada Teologii Katolickiej (2006-).

³⁰ Zob. AWK, Konkursy „Recytujemy Biblię” (2001-); tamże, Życie i działalność ks. P. Włodkowica.

³¹ Tamże.

w Golubiu-Dobrzyniu przegląd recytacji poezji ks. Jana Twardowskiego, w którym udział biorą uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych³².

W roku 2005 przeżywanym w Kościele jako Rok Eucharystii Wydział Katechetyczny przeprowadził Konkurs Pieśni i Piosenki Eucharystycznej, który został rozegrany 28 maja w Rypinie w ramach III Diecezjalnego Kongresu Misyjnego Dzieci.

5. 4. 4. Konkursy plastyczne, multimedialne, literackie i internetowe³¹

W bogatym wachlarzu propozycji Wydziału znalazł się także konkurs plastyczny organizowany systematycznie od 2003 roku. Jego adresatami byli uczniowie szkół podstawowych, którzy posługując się dowolną techniką mieli wykonać pracę plastyczną formatu A3 na wskazany temat. Na przestrzeni lat podejmowane były różne warianty konkursu. W 2005 roku, gdy konkurs plastyczny odbywał się pod hasłem „Należę do pokolenia Jana Pawła II”, do udziału w nim zostali zaproszeni także uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Innym razem zmiana dotyczyła formy pracy plastycznej. W roku 2008 zadaniem uczniów klas IV-VI szkół podstawowych było wykonanie albumu pt. „Droga Karola Wojtyły na tron Piotrowy”, a w roku 2009 – jego tematem miała być „Kapłańska posługa Bogu i ludziom”³⁴.

Konkursy w oparciu o technikę komputerową obejmowały głównie uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. W roku 2003 odbył się po raz pierwszy tego typu konkurs na stronę internetową pod hasłem „Moja parafia w Internecie”³⁵. W kolejnych latach zadaniem uczestników konkursu było wykonanie prezentacji multimedialnej zgodnie z tematem, powiązaniem zwykle z myślą przewodnią danego roku w Kościele. W roku 2009 w związku z obchodami Roku Kapłańskiego został zaproponowany uczniom szkół ponadgimnazjalnych konkurs o formule literackiej zatytułowany „Modlimy się za kapłanów”³⁶.

W roku 2007 Wydział Katechetyczny zorganizował za pośrednictwem swojej strony internetowej konkurs dla internautów „Poznaję lepiej świętych związanych z diecezją płocką”³⁷. Każdego miesiąca w ciągu roku szkolnego pojawiał się nowy

³² Zob. AWK, Konkursy (1996-2008); tamże, Konkursy (2008 -).

³³ Por. Tamże.

³⁴ Por. R. Czekalski, Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2005/2006, Płock 2005, s. 38; A. Krasieński, Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2008/2009, Płock 2008, s. 31-32; tenże, Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2009/2010, Płock 2009, s. 27-28.

³⁵ Por. R. Czekalski, Wskazania katechetyczne dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2002/2003, Płock 2002, s. 24.

³⁶ Zob. A. Krasieński, Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2009/2010, Płock 2009, s. 29-30.

³⁷ Por. R. Czekalski, Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2007/2008, Płock 2007, s. 31-32.

zestaw dwóch pytań, na które odpowiedź można było przesyłać drogą mailową. Podobna propozycja konkursu o formule internetowej została przedstawiona jeszcze w kolejnym roku szkolnym.

5. 4. 5. Konkursy dla katechetów na konspekt lekcji

Jeszcze innym rodzajem konkursu, który pojawił się w ofercie Wydziału, był konkurs dla nauczycieli religii na scenariusz lekcji. Propozycja napisania katechezy nt. „Dzieje diecezji płockiej – historia i współczesność” dla uczniów dowolnego etapu edukacyjnego została skierowana do katechetów w roku 2002³⁸. Podobny charakter miał także konkurs zorganizowany w 2008 roku przez Mazowieckie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Ciechanowie przy współpracy z Wydziałem Katechetycznym. Wówczas wskazane zostały dwa tematy katechez: „Święty Paweł znany i nieznan. Rok św. Pawła Apostoła” oraz „440. rocznica śmierci św. Stanisława Kostki, patrona dzieci i młodzieży”³⁹.

6. Publikacje katechetyczne

Płasczyzną, która na przestrzeni dwudziestu lat służyła rozwojowi katechezy w diecezji płockiej, stała się działalność Wydziału Katechetycznego w zakresie opracowywania i wydawania licznych publikacji katechetycznych.

6.1. Podręczniki do nauki religii dla ucznia i dla katechety:

– *Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie – obrazki do kolorowania dla dzieci*, Płock 1994.

– *Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie. Podręcznik metodyczny dla katechetów klas „0”*, red. J. Kraszewski, R. Czekalski, L. Wanarska, E. Zielińska, Wydział Katechetyczny, Płock 1994.

– *Bóg naszym Ojcem. Zeszyt dla ucznia. Klasa I*, red. J. Kraszewski, R. Czekalski, E. Zielińska, Płock 1996.

– *Bóg naszym Ojcem. Podręcznik metodyczny. Klasa I*, red. J. Kraszewski, R. Czekalski, E. Zielińska, Płock 1996.

– *Bóg naszym Ojcem. Zeszyt dla ucznia. Klasa II*, red. J. Kraszewski, R. Czekalski, E. Zielińska, Płock 1996.

– *Bóg naszym Ojcem. Podręcznik metodyczny. Klasa II*, red. J. Kraszewski, R. Czekalski, E. Zielińska, Płock 1996.

– *Bóg naszym Ojcem. Podręcznik do katechezy dla ucznia II klasy*, red. J. Kraszewski, R. Czekalski, E. Zielińska, Płock 1997.

³⁸ Por. R. Czekalski, Wskazania katechetyczne dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2002/2003, Płock 2002, s. 22.

³⁹ Zob. A. Krasiński, Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2008/2009, Płock 2008, s. 35-38.

- *Bóg naszym Ojcem. Obrazki do kolorowania, klasa II*, oprac. J. Kraszewski, R. Czekalski, E. Zielińska, Płock 1998.
- *Pan Jezus mnie kocha. Podręcznik dla ucznia klasy „0”*, red. R. Czekalski, A. Krasieński, E. Zielińska, Płock 2003.
- *Pan Jezus mnie kocha. Podręcznik metodyczny dla katechetów klas „0”*, red. R. Czekalski, A. Krasieński, E. Zielińska, Płock 2003.
- *W domu Bożym i w rodzinie Jezusa. Podręcznik dla ucznia klasy pierwszej szkoły podstawowej*, red. R. Czekalski, Płock 2006.
- *W domu Bożym i w rodzinie Jezusa. Podręcznik metodyczny dla katechetów klasy pierwszej szkoły podstawowej*, red. R. Czekalski, Płock 2006.
- *Bliscy sercu Pana Jezusa. Podręcznik dla ucznia klasy drugiej szkoły podstawowej*, red. R. Czekalski, Płock 2007.
- *Bliscy sercu Pana Jezusa. Zeszyt ćwiczeń do drugiej klasy szkoły podstawowej*, red. R. Czekalski, Płock 2007.
- *Bliscy sercu Pana Jezusa. Podręcznik metodyczny dla katechetów klasy drugiej szkoły podstawowej*, red. R. Czekalski, Płock 2007.
- *We wspólnocie serc z Panem Jezusem. Podręcznik dla ucznia klasy trzeciej szkoły podstawowej*, red. A. Krasieński, Płock 2009.
- *We wspólnocie serc z Panem Jezusem. Podręcznik metodyczny dla katechetów klasy trzeciej szkoły podstawowej*, red. A. Krasieński, Płock 2009.

6.2. Katechezy okolicznościowe:

- *Katechezy z okazji Jubileuszu 400-lecia Seminarium diecezji płockiej*, opr. R. Czekalski, L. Wanarska, E. Zielińska, Płock 1994.
- *Katechezy wigilijne*, opr. L. Wanarska, E. Zielińska, Płock 1995.
- *Płoccy męczennicy. Katechezy*, red. J. Kraszewski, Płock 1999.
- *Jan Paweł II w Płocku 1991-2001. Katechezy okolicznościowe*, red. R. Czekalski, Płock 2001.
- *Tajemnice światła. Katechezy o różańcu*, red. R. Czekalski, Płock 2003.
- *25 lat pontyfikatu Jana Pawła II. Katechezy okolicznościowe*, red. R. Czekalski, Płock 2003.
- *Świadkowie wiary. Piąta rocznica beatyfikacji Płockich Męczenników Abpa A. J. Nowowiejskiego i bpa L. Wetmańskiego. Katechezy okolicznościowe*, red. R. Czekalski, Płock 2004.
- *Czekamy na Ojca Świętego Benedykta XVI. Katechezy okolicznościowe*, red. R. Czekalski, Płock 2006.
- *Wielkich dzieł Boga nie zapominajcie. Katechezy okolicznościowe o Błogosławionym Arcybiskupie Antonim Julianie Nowowiejskim*, red. R. Czekalski, Płock 2008.
- *Serce diecezji. Jubileusz 300-lecia Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku. Katechezy okolicznościowe*, red. A. Krasieński, Płock 2010.

6.3. Pomoce dla katechezy parafialnej:

- *W drodze do Jezusa. Przygotowanie dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii świętej*, opr. R. Czekalski, Płock 2005.
- *W drodze z Jezusem. Przygotowanie dzieci do Odnowienia Przyrzeczeń Chrzcielnych*, opr. R. Czekalski, Płock 2005.
- *W drodze do źródła. Przygotowanie do Odnowienia Przyrzeczeń Chrzcielnych*, red. A. Krasieński, Płock 2008.
- *Wdzięczność za dar kapłaństwa. Propozycje pomocy katechetycznych na Wielki Czwartek Roku Kapłańskiego*, red. A. Krasieński, Płock 2010.

Płocką tradycją sięgającą jeszcze okresu poprzedzającego powrót katechezy do szkół, było opracowywanie przez Wydział Katechetyczny pomocy katechetyczno-duszpasterskich w formie pamiątek udziału w niedzielnej Mszy Świętej oraz uczestnictwa w nabożeństwie różańcowym w miesiącu październiku. Miały one zachęcać dzieci do udziału w życiu religijnym w parafii. Dodatkowo spełniały zadania dydaktyczne służąc m.in. do realizacji konkursów związanych z krzyżówką umieszczoną w poszczególnych kartkach.

6.4. Informatory dla katechetów

Odrębną grupą publikacji są informatory katechetyczne, które stanowią praktyczny zestaw wskazań, dotyczących m.in. obowiązkowych rekolekcji dla katechetów świeckich i zakonnych, warsztatów oraz akcji katechetycznych. W większości wydań Informatorów prócz podstawowych danych publikowane były także artykuły o charakterze formacyjnym. Wykaz tychże wydawnictw przedstawia się następująco:

- *Wskazania katechetyczne dla Katechetów Diecezji Płockiej*, opr. J. Kraszewski, Płock 1994.
- *O Bogu dzieciom i młodzieży. Wskazania katechetyczne dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2000/2001*, opr. R. Czekalski, Płock 2000.
- *Wskazania katechetyczne dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2001/2002*, opr. R. Czekalski, Płock 2001.
- *Wskazania katechetyczne dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2002/2003*, opr. R. Czekalski, Płock 2002.
- *Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2003/2004*, opr. R. Czekalski, Płock 2003.
- *Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2004/2005*, opr. R. Czekalski, Płock 2004.
- *Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2005/2006*, opr. R. Czekalski, Płock 2005.
- *Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2006/2007*, opr. R. Czekalski, Płock 2006.
- *Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2007/2008*, opr. R. Czekalski, Płock 2007.

– *Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2008/2009*, opr. A. Krasiński, Płock 2008.

– *Informator dla katechetów diecezji płockiej na rok szkolny 2009/2010*, opr. A. Krasiński, Płock 2009.

6.5. Publikacje pracowników Wydziału Katechetycznego

Zamieszczona lista publikacji nie wyczerpuje całej działalności Wydziału Katechetycznego na płaszczyźnie wydawniczej. Jeżeli dodamy jeszcze artykuły pracowników Wydziału zamieszczane na łamach „Miesięcznika Pastorskiego Płockiego”, płockiej edycji Tygodnika Katolickiego „Niedziela”, płockiej edycji Tygodnika Katolickiego „Gość Niedzielny” oraz „Katechety” – stanowiące relacje z działalności Wydziału bądź służące konkretnym celom związanym z jego misją, to wówczas należałoby listę publikacji poszerzyć przynajmniej o kolejne 150 pozycji. Tym samym łączna liczba wszystkich publikacji wydanych przez Wydział Katechetyczny na przestrzeni dwudziestu lat wyniosłaby około 210 – wliczając także wydawane co roku pamiątki niedzielnej Mszy Świętej i Różańca. Nie sposób w tym kontekście nie wspomnieć, że w gronie współautorów podręczników wydawanych przez Wydawnictwo WAM znaleźli się ks. Ryszard Czekalski (seria: „W drodze do Emaus” dla szkół gimnazjalnych, seria „Drogi świadków Chrystusa” dla szkół ponadgimnazjalnych oraz seria „Drogi świadków Zmartwychwstałego” dla szkół zawodowych), ks. A. Krasiński (seria: „Drogi Przymierza” dla klas IV-VI szkoły podstawowej) i ks. Kraszewski (seria: „W drodze do Emaus” dla szkół gimnazjalnych). Należy też podkreślić, iż większość pracowników Wydziału prowadziła w tym czasie również działalność naukową. Pod tym względem wyróżniały się zwłaszcza liczne publikacje ks. Ryszarda Czekalskiego, które należą do wysoko cenionych w środowisku polskich katechetyków.

7. Inicjatywy katechetyczne

7.1. Strona internetowa

Ciekawą i bardzo pożyteczną inicjatywą podjętą przez ks. Ryszarda Czekalskiego było stworzenie w roku 2000 strony internetowej Wydziału pod adresem: www.katecheza.plock.opoka.org.pl. Cieszyła się ona dużym uznaniem w środowisku katechetycznym także z tej racji, że była pierwszą w Polsce witryną internetową powstałą na potrzeby instytucji kościelnej odpowiedzialnej za katechizację w diecezji⁴⁰. Miała ona służyć głównie szybkiej komunikacji z katechetami, zamieszczaniu aktualnych informacji dotyczących działalności Wydziału, a także publikowaniu wielu praktycznych wskazań. Szczególnie wysokim zainteresowaniem internautów cieszyły się artykuły autorstwa ówczesnego dyrektora Wydziału

⁴⁰ Zob. P. Mąkosa, *Komputer i Internet w dydaktyce nauczania religii – zarys problematyki*, w: *Środki audiowizualne w katechezie*, red. S. Kulpaczyński, Lublin 2004, s. 197.

łu Katechetycznego poświęcone awansowi zawodowemu katechetów. Na przestrzeni dziesięciu lat jej istnienia była ona kilkakrotnie modyfikowana i udoskonalana technicznie. Obecna wersja funkcjonuje od 2009 r. pod nowym adresem: www.katechetyczny.diecezjaplocka.pl

7. 2. Fundacja „Dzieło Nowego Tysiąclecia”

W roku 2000 z inicjatywy Kościoła w Polsce została utworzona Fundacja „Dzieło Nowego Tysiąclecia”, której zadaniem było zbieranie środków materialnych w celu fundowania stypendiów edukacyjnych dla uzdolnionej młodzieży gimnazjalnej pochodzącej z rodzin niezamożnych. W ten sposób miał powstawać żywy pomnik wdzięczności Janowi Pawłowi II, zaś zbiórka na ten cel odbywała się w ramach obchodzonego corocznie „Dnia Papieskiego”.

Biskup Płocki Stanisław Wielgus otwierając diecezję płocką dla tej inicjatywy, mianował w roku 2001 ks. Ryszarda Czekalskiego Koordynatorem Diecezjalnym Fundacji ds. przyznawania stypendiów. Wynikało to z sugestii władz Fundacji, aby to zadanie było realizowane we współpracy z dyrekcjami szkół, a to znajdowało się w polu działania Wydziału Katechetycznego. Od tego czasu praca związana z kwalifikowaniem kandydatów do stypendiów, badanie dokumentacji związanej z wnioskami, a także organizacja formacji stypendystów stała się jednym z zadań Wydziału Katechetycznego. Za sprawą tej formy działalności Wydziału z pomocy stypendialnej skorzystało około 100 młodych ludzi, co w wielu wypadkach wpłynęło w sposób znaczący na ich rozwój osobowy⁴¹.

7. 3. Medal Zasłużony dla Katechizacji w Diecezji Płockiej⁴²

W roku 2005 z racji jubileuszu 15-lecia powrotu katechezy do szkół oraz w celu uhonorowania osób i instytucji, które wniosły znaczny wkład w rozwój katechezy na terenie diecezji, Biskup Płocki Stanisław Wielgus ustanowił specjalny medal „Zasłużony dla Katechizacji w Diecezji Płockiej”. Pierwsza ceremonia uroczystego wręczenia odznaczeń odbyła się w Płocku 31 sierpnia 2005 roku. Odznaczonymi wówczas przez Biskupa Płockiego byli: ks. Józef Kraszewski, ks. Ryszard Czekalski, ks. Andrzej Krasiński, s. Ernesta Nina Zielińska, Ewa Bembenista, ks. Włodzimierz Gawlikowski, Ewa Jancewicz, Bogusława Wróblewska, ks. Roman Bagiński, ks. Szczepan Bugaj, ks. Zygmunt Karp, ks. Jan Pakieła, Marzena Dunajska, Zofia Hołubicka, Jolanta Obrębska, s. Danuta Olkowska, Marzena Sadowska, Hanna Skotnicka, Beata Strześniewska, Anna Zmysłowska, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w osobie ks. Daniela Brzezińskiego – dyrektora Punktu Konsultacyjnego w Płocku, Płocki Instytut Wydawniczy

⁴¹ Więcej informacji na ten temat można znaleźć w artykule: R. Bednarczyk, Działalność stypendialna Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia” na terenie diecezji płockiej w latach 2001-2008, MPP 94 (2009) nr 1, s. 33-44.

⁴² Zob. AWK, Medal „Zasłużony dla Katechizacji w Diecezji Płockiej” (2005-).

w osobie ks. Janusza Mackiewicza – dyrektora Instytutu oraz Parafia św. Stanisława Kostki w Płocku w osobie ks. Jacka Wilczyńskiego – proboszcza parafii.

Po raz kolejny to odznaczenie zostało przyznane w grudniu 2007 roku. Wówczas to na wniosek dyrektora Wydziału Biskup Płocki Piotr Libera uhonorował Mazowieckie Kuratorium Oświaty (Delegatura w Płocku) w osobie Wojciecha Rogalskiego – dyrektora Delegatury, oraz Wydział Edukacji Miasta Płocka w osobie Ewy Adasiewicz – dyrektora Wydziału. Był to gest uznania i wdzięczności za wieloletnią dobrą współpracę z tymi instytucjami oświatowymi na polu katechezy.

7. 4. Pilotaż matury próbnej z religii⁴³

W roku szkolnym 2007/2008, poprzedzonym wcześniejszymi pracami przygotowawczymi na poziomie Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie oraz Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski – wśród których znalazł się ks. Ryszard Czekalski – zostały przygotowane procedury umożliwiające przygotowanie egzaminu maturalnego z religii. Gdy te działania zostały sfinalizowane, decyzją Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz Komisji Wychowania Katolickiego zostały wytypowane do przeprowadzenia pilotażu matury z religii dwie polskie diecezje: płocka i szczecińsko-kamieńska.

Za zgodą Mazowieckiego Kuratora Oświaty i Biskupa Płockiego w diecezji płockiej realizacja procedur sprawdzających standardy maturalne do egzaminu z religii odbyła się w następujących placówkach:

– I LO im. Z. Krasieńskiego w Ciechanowie, katecheta odpowiedzialny – ks. Maciej Jastrzębski

– I LO im. St. Wyspiańskiego w Mławie, katecheta odpowiedzialny – ks. Zbigniew Olszewski

– LO im. Marszałka St. Małachowskiego w Płocku, katecheta odpowiedzialny – s. Dominika Ewa Dudzik

– ZS Centrum Edukacji w Płocku, katecheta odpowiedzialny – Elżbieta Brzeska-Walczak

– I LO im. H. Sienkiewicza w Płońsku, katecheta odpowiedzialny – ks. Jacek Lubiński

– LO im. H. Sucharskiego w Sierpcu, katecheta odpowiedzialny – Ewa Jancewicz

– ZS nr 1 im. Gen. Jose de San Martin w Sierpcu, katecheta odpowiedzialny

– s. Faustyna Monika Czajkowska

Przygotowanie do tego egzaminu polegało na realizacji w ciągu roku szkolnego zadań programu nauczania religii na poziomie rozszerzonym pod kątem właściwych standardów egzaminacyjnych. Po przeprowadzeniu procedur przygotowawczych próbny egzamin maturalny z religii odbył się 3 kwietnia 2008 roku w wyżej wymienionych szkołach, do którego przystąpiło 140 uczniów klas dru-

⁴³ Zob. AWK, Matura z religii. Pilotaż.

gich. Zgodnie z opinią Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie pilotaż spełnił wszystkie oczekiwania, tym samym od strony formalnej religia może bez przeszkód stać się jednym z przedmiotów egzaminu maturalnego.

7. 5. „Katechizm Płocki” – katecheza dorosłych

Opisując działalność katechetyczną w diecezji płockiej należy także wspomnieć o inicjatywie związanej z opracowywaniem poszczególnych tematów zawartych w Katechizmie Kościoła Katolickiego w formie krótkich katechez dla dorosłych. Inicjatywa ta podjęta w roku 2005 przez Biskupa Płockiego Stanisława Wielgusa przy wydatnym zaangażowaniu Biskupa Romana Marcinkowskiego spotkała się z dużym zainteresowaniem nie tylko w Kościele w Polsce, ale także Stolicy Apostolskiej. Poszczególne katechezy „Katechizmu Płockiego” były krótkim wyjaśnieniem podstawowych prawd wiary odczytywanym przed każdą niedzielą Mszą Świętą w kościołach diecezji płockiej, a także były publikowane na łamach diecezjalnego dodatku tygodnika „Niedziela”, a od 2009 roku – tygodnika „Gość Niedzielny”⁴⁴. Zakończenie pełnego cyklu nauk katechizmowych przewidziane zostało na sierpień 2010 roku.

Zakończenie

Upływające dwudziestolecie powrotu katechezy do szkół w naturalny sposób skłania do refleksji nad dokonaniem minionego okresu. Niniejsze opracowanie jest próbą jedynie syntetycznego opisu wysiłków, jakie w tym czasie podejmowane były przez Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej Płockiej, w celu podniesienia profesjonalizmu i skuteczności katechizacji na terenie szkół. Materiał źródłowy niniejszego opracowania stanowiły głównie dokumenty zgromadzone w Archiwum Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej Płockiej.

Przed dwudziestu laty katecheza przy wszystkich swoich słabościach kadrowych, a także w zakresie wykształcenia czy dostępnych wówczas środków katechetycznych, musiała stanąć przed ogromnym wyzwaniem, jakim było dla niej odnalezienie swojego miejsca w strukturach oświatowych. Nie można też zapomnieć, iż powracająca do szkół katecheza budziła wtedy w wielu środowiskach politycznych poważny opór. Były to nie tylko formacje lewicowe, liberałów oraz ateistów. Do oponentów należała też znaczna część środowiska nauczycielskiego, w tym dyrektorzy wielu szkół. W gronie sceptyków co do sensu powrotu religii do szkół znalazły się nawet pewne grupy katolików⁴⁵. Bilans dorobku minionych lat, twórcza i kompetentna obecność katechezy w polskiej szkole, wydaje się być najlepszą odpowiedzią na głosy tamtych niepokoju.

⁴⁴ Por. R. Bednarczyk (rec.), *Katechizm Płocki, część I: Wyznanie wiary*, Płocki Instytut Wydawniczy, Płock 2008, ss. 278, „*Pedagogia Christiana* 2/22 (2008), s. 199-204.

⁴⁵ Por. J. Kraszewski, *Po dziesięciu latach katechezy w szkole*, „*Katecheta*” 44 (2000) nr 6, s. 4-5.

Przez minione dwadzieścia lat działalność Wydziału Katechetycznego bezpośrednio wpływała na organizację katechezy w diecezji, a zwłaszcza była troską o stałą formację i wielostronne doksztalcanie katechetów⁴⁶. W wielu dziedzinach udało się Wydziałowi wypracować szereg form współdziałania z różnymi instytucjami oświatowymi. W dorobek dwudziestolecia wpisują się także wielorakie akcje katechetyczne, które stanowią cenny wkład w życie Kościoła i działalność pedagogiczno-wychowawczą polskiej szkoły. Dzisiaj, z perspektywy lat można śmiało stwierdzić, iż lekcja religii z przedmiotu „drugiej kategorii”, przeobraziła się w dziedzinę nauczania o wysokim poziomie dydaktycznym i wychowawczym. Jeśli dziś można mówić o licznych osiągnięciach tego czasu, to za nimi kryje się nade wszystko wytrwała i rzetelna praca wielkiej rzeszy katechetów, ofiarnie i cierpliwie oddających się misji katechizacji w szkołach i parafiach diecezji płockiej.

ZUSAMMENFASSUNG

In 1990 ist der Religionsunterricht wieder zu die Polnische Schule gekommen. Diese Bearbeitung zeigt der Bilanz die katechetische Tätigkeit in Diözese Plock. Durch der letzte zwanzig Jahre die Bemühung der Katechetischeabteilung der Diözesankurie in Plock hat die zahlreiche Fruchten getragen. Aktuell in der Diözese Plock sich beschäftigen mit dem Religionsunterricht ungefähr 800 Religionslehrer, die von allen Seiten auf diese Tätigkeit vorbereitet sind.

⁴⁶ Problematyka formacji katechetów prowadzonej przez Wydział Katechetyczny została wyczerpująco opracowana w odrębnym artykule opracowanym przez p. Ewę Jancewicz pt. „Działalność Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej Płockiej w zakresie formacji katechetów w latach 1990-2008” zawartym w aktualnym numerze „Studiów Płockich”.